

GAMTAMOKSLINĖS IŠVYKOS, EKSKURSIJOS, VIRTUALIOS KELIONĖS PRIEŠMOKYKLINĖJE GRUPĖJE

Ramunė Vėželytė

Vilniaus lopšelis-darželis „Vėrinėlis“, Lietuva

El. paštas: ramunewe@yahoo.com

Įvadas

Šiuolaikiniai Z kartos vaikai, dar vadinami „interneto“, „google“, auga skaitmeninių technologijų: kompiuterių, interneto, mobiliųjų telefonų ir kitų technologijų eroje. Juos labiau domina modernios technologijos, interaktyvūs žaidimai, kuriuose garso, vaizdo signalai nuolat kinta. Atsižvelgdami, į naujovių tendencijas visuomenė kelia vis naujus reikalavimus ugdymo institucijoms. Ikimokyklinės įstaigos savo ruožtu ugdymo(si) aplinką įstaigoje, grupėje ir už jos ribų nuolat turiningai, prasmingai turtina, tobulina įstaigos ugdymo programas.

Dabartinis priešmokyklinio ugdymo(si) centre yra vaikas, kaip unikali individualybė, jo ugdymasis orientuotas į asmenybės brandinimą (mokymosi stilių, polinkius, gabumus, patirtį), taip pat į sėkmingą jo kompetencijų, pažangos siekį. Priešmokyklinio ugdymo mokytojo kompetentingumas, profesionalumas, lankstumas sudaro pagrindą vaiko ugdymo(si) kokybei. Atsižvelgdami, kad šiuolaikiniai Z kartos vaikai greitai susidomi ir įsitraukia į keletą veiklų ir dažnai jas keičia, mokytojo užduotis tampa ne tik sudominti, įtraukti, sukonzentruoti į ugdymo(si) procesą, bet ir atrasti būdus išlaikyti, išsaugoti dėmesį bei nuostabos jausmą. Tikslingai naudodamas šiuolaikines skaitmenines technologijas, priešmokyklinuko veikla tampa įdomi, aktuali, prasminga, skatinanti mokymosi motyvaciją, galimybes kurti, atrasti, patirti nuotykius, spręsti problemas, tyrinėti, kritiškai mąstyti, ieškoti informacijos, veikti kartu kaip viena komanda.

Praktinės veiklos patirtis

Ikimokyklinėje įstaigoje gamtamokslinis ugdymas(is) vyksta realiame ir virtualiame pasaulyje, pritaikomas priešmokyklinio amžiaus vaikų grupei ir individualiai: grupės aplinkoje, kitose ugdymo įstaigos patalpose, lauko teritorijoje ir už įstaigos ribų. Mokytojo užduotis parengti tikslinius gamtamokslinius projektus, kuriuose vaikai veiktų kaip komanda. Pristatant projektą, kartu su vaikais aptariamos temos, diskutuojama kokias reikės atlikti empirines, kūrybines užduotis, eksperimentus, tyrinėjimus, stebint jų reakcijas bei išklausančios jų nuomonės priimamas bendras sprendimas vykdyti ar papildyti projekto dalis.

Virtualios kelionės skatina pažinti Lietuvos (pasaulio) gamtos objektus, paminklus, jų gausą, įvairovę, esant saugiai grupės aplinkoje. Vaikui sudaromos sąlygos stebėti, klausinėti, ieškoti informacijos internetiniuose puslapiuose,

modeliuoti turimą ir gaunamą patirtį (matytus vaizdus, išgirstus garsus) saviraiškoje ir kūryboje. Intensyvumas, įvairovė, nauja patirtis skatina priešmokyklinukus domėtis, pažadinti smalsumą, nuostabą. Kita vertus, virtualios kelionės nepakeis natūralios empirinio – emocinės gamtos pažinimo pajautos.

Projektas „Lietuvos paukščiai“

Projekto tikslas – supažindinti priešmokyklinio amžiaus vaikus su Lietuvos paukščiais, įtraukiant bendruomenę į tyrinėjimų, kūrybos procesą.

Uždaviniai:

1. Formuoti mąstymo ir tyrimo įgūdžius, mokyti ieškoti informacijos, ją kaupti, apdoroti ir perteikti.
2. Parengti užduočių planus, metodines rekomendacijas, skaitmenines technologijas.
3. Pateikti lankstinuke trumpą aplinkotyros informaciją tėvams, globėjams.
4. Suorganizuoti lopšelio – darželio bendruomenę kūrybos procesui.

Nuveikti darbai:

1. Rengiami užduočių planai ir metodinės rekomendacijos „Kaip internetiniuose puslapiuose ieškoti reikiamos informacijos“, virtualių kelionių tikslinis laikas.
2. Mokomi pažinti paukščius ne tik iš vaizdo, bet ir garsų, literatūrinių pamėgdžiojimų.
3. Lankstinukai: „Internetinių puslapių nuorodos“, „Kompiuterinio raštingumo pradmenys“.
4. Suorganizuotas vaiko ir šeimos konkursas – prezentacija (Power Point programa) „Lietuvos paukštis“.
5. Eksponuotos vaikų ir tėvų knygos apie paukščius.
6. Suorganizuotas dėlionių turnyras „Atskrenda gandras“.
7. Įtraukta bendruomenė į įstaigos puošybą.

Išvykos darželio teritorijoje ir už jos ribų. Pirmiausia priešmokyklinukams akcentuojama aplinkos priežiūra. Darželio teritorijoje yra daržas, kuriame vaikai kartu su suaugusiais atlieka įvairius darbus: kasa, purena žemę, sėja, grėbia lapus, ruošia kompostą ir t. t. Vaikams sudaromos sąlygos stebėti, tirti, eksperimentuoti, nuolat klausinėti kodėl? Kas čia?, tad veikdami kartu ugdomi atsakomybę, kantrybę, ištvėrę. Vykdami į išvykas, ugdytiniai susidomi ką sukūrė žmogus ir už darželio ribų, pradeda gerbti savo ir kitų darbą. Praktiškai veikiant, priešmokyklinukams didėja noras saugoti ir globoti tiek darželio, tiek už jos ribų aplinką, ne tik grožėtis natūralią gamtą, jos spalvų ir formų įvairovę, bet ir ją rūpintis. Gamtamokslinės išvykos sudaro galimybes atsirasti glaudesniai ryšiui tarp vaiko – mokytojo – bendruomenės, formuoti pasaulėvaizdžio ir gyvenimo kryptį (pagarbą gamtai ir gyvybei, žmonių sukurtai aplinkai).

Projektas „Obelių sodas“

Projekto tikslas – skatinti lopšelio-darželio „Vėrinėlis“ bendruomenę, aktyviai dalyvauti prižiūrint obelių sodo tikslinę dalį.

Uždaviniai:

1. Organizuoti bendruomenės talką ir sutvarkyti prie obelių aplinką.
2. Nupjauti žolę prie obelių, rinkti vaisius, lapus, šakeles darbeliams iš gamtines medžiagas, pavasarį iškelti inkilą.
3. Parengti užduočių planus, metodines rekomendacijas, priemones.
4. Pateikti lankstinuke trumpą informaciją, įtraukti bendruomenę.
5. Rengti „Gija“ metodinio ratelio sambūrius, skleisti aplinkosauginio švietimo gerąją darbo patirtį.

Nuveikti darbai:

1. Rudenį renkama gamtinė medžiaga, pavasarį organizuojama bendruomenės talka, iškeliami inkilai.
2. Renkami vaisiai, organizuojami patiekalų, puošybos konkursai.
3. Rengiami užduočių planai, lankstinukai ir metodinės rekomendacijos „Elgesio taisyklės gamtoje už darželio ribų“, „Obelių priežiūra“, tyrinėjimų, eksperimentų schemų studijos.
4. Suorganizuota bendruomenės šventė „Rudens gėrybės“.
5. Mokytojų „Gija“ metodinio ratelio sambūrio metu pristatoma geroji patirtis, skleidžiamos aplinkosauginio švietimo idėjos.

Edukacinės aplinkosauginės ekskursijos. Rengiantis į kelionę pirmiausia ieškoma informacijos internetiniuose puslapiuose, brėžiamos schemos, žemėlapiai. Priešmokyklinio amžiaus vaikai naudodamiesi kompiuteriu ieško informacijos, klausinėja, aiškinasi, samprotauja, kaupia patirtį. Prieš kelionę prisimena elgesio gamtoje, saugaus eismo kelyje taisykles. Keliaudami vaikai ne tik pažįsta aplinką, bet ir atranda dar nematytas ar užmirštas vietas. Taip pat socialinėje aplinkoje bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, mokosi vieni iš kitų, vertina moralius ir amoralius, protingus ir kvailus savo ir kitų poelgius. Gamtamokslinio ugdymo(si) procese vaikai skatinami stebėti, drąsiai išsakyti savo nuomonę, užduotį klausimus, klysti ir sužinoti tiesą, atrasti, suprasti, veikti kartu ir individualiai, pritaikydami savo žinojimą ir gebėjimus.

Projektas „Žemė, aš ir žvaigždėtas dangus“

Projekto tikslas – supažindinti su nuostabaus grožio spalvotomis planetomis ir žvaigždėmis.

Uždaviniai:

1. Domėtis Lietuvos ir pasaulio astronomijos naujienomis, teleskopais.
2. Parengti užduočių planus, metodines rekomendacijas, priemones.
3. Pateikti lankstinuke trumpą informaciją, kaip kinta saulės ir mėnulio pusiaujinės koordinatės
4. Suorganizuoti išvyka į Vilniaus universiteto planetariumą.

Nuveikti darbai:

1. Rengiami užduočių planai ir metodinės rekomendacijos „Elgesio taisyklės išvykų metu“, „Ryškesnios planetos, žvaigždės“, „Saulės ir mėnulio pusiaujinių koordinatė kaita“, kelionės schemos studijos.
2. Eksponuota vaikų ir tėvų piešinių, maketų paroda „Žvaigždėtas dangus“.
3. Suorganizuotos vaiko ir šeimos prezentacijos (Power Point programa) „Žemė, aš ir žvaigždėtas dangus“.
4. Suorganizuota edukacinė ekskursija į VU planetariumą.

Apibendrinimas

Gamtamokslinės išvykos, ekskursijos ir virtualios kelionės inspiruoja domėtis, atrasti, tausoti gamtos objektus, prižiūrėti, atkurti ir puoselėti žmogaus sukurtą gamtinę aplinką, rinkti, sisteminti medžiagą, dalyvauti renginiuose. Priešmokyklinio amžiaus vaikus tai paskatino pamąstyti apie žmogaus veiklą gamtinėje aplinkoje: rudenį ir pavasarį tvarkė ugdymo įstaigos kiemą, už darželio ribų. Domėjosi paukščiais, vandeniu, medžiais, dangaus kūnais, grožėjosi gamta, sutvarkyta aplinka.

Tikslingai mokytojo naudojamos skaitmeninės technologijos tapo patrauklia priemone atlikti tiriamuosius, kūrybinius darbus, įgyvendinti ugdymo(si) tikslus bei priartinti vaikus prie mokyklos. Technologijų dėka pagyvėja ugdymosi procesas, padidėjo vaikų susidomėjimas konkrečiais veiklais jie tampa aktyvesni, kūrybiškesni, gebėjo susikoncentruoti, tikslingai naudoti savo laiką. Dalindamiesi savo patirtimi, idėjomis, sumanymais vaikai įtraukė ir šeimos narius, darželio bendruomenę į bendrą veiklą. Įstaigos bendruomenė teigiamai įvertino suorganizuotus gamtamokslinius projektus „Obelų sodas“, „Vandens kelionė“, „Žiemos išdaigos“, „Lietuvos paukščiai“ ir kitų idėjas, įgyvendinimą vaikų kompetencijų ugdymui.

Gamtamokslinės išvykos, ekskursijos, virtualios kelionės sudarė sąlygas glaudesniai tarpusavio ryšiui tarp gamtos – vaiko – mokytojo – bendruomenės, visapusiškai išreikšti save, bendradarbiauti, įgyti pasitikėjimą savimi ir kitais, atsakomybės jausmą.

Literatūra

- Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas* (2014). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.
- Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa* (2014). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.

Summary

TRIPS, EXCURSIONS, VIRTUAL JOURNEYS IN NATURAL SCIENCES FOR PRE-PRIMARY SCHOOL EDUCATION

Ramunė Vėželytė

Vilnius Nursery-Kindergarten "Vėrinėlis", Lithuania

Pre-primary school education in natural sciences running in the real and virtual world is applying to pre-primary children and to individual education. Children could be educated with groups at school or outside school premises. Children of contemporary generation Z grow up in the era of digital technology. These children are interested and involved in several activities and change them often. The goal of the teacher is to prepare the projects of natural sciences that let children use digital technology. The latter helps to liven educational process and children could be more interested in the activity. Pre-primary school children create, explore, enjoy, solve problems, think critically, search for information, work together as a team while dealing with investigative, creative and educational work. While sharing the ideas and experience with others, children involve their parents and community of the kindergarten in the activities. Trips, excursions, virtual journeys help the children to express themselves, cooperate, gain self-esteem and rely on others, help to be responsible, strengthen reciprocal relations between nature, child, teacher and society.

Key words: pre-primary education, field trips, science education, virtual journeys.